

رشد اقتصاد ترکیه بعد از کرونا

اقتصاد ترکیه اقتصادی پویاست. بانک مرکزی نیز مجموعه‌ای از مکانیسم‌های وسیع و موثر در دست دارد که در صورت لزوم اجرایی می‌کند. اما بخشهای گردشگری، خدمات، ورزش، حمل و نقل و کالاهای مصرفی در ترکیه (به خصوص لوازم خانگی پایدار) از مهمترین بخشهایی هستند که از شیوع کرونا آسیب جدی دیده اند.

ترکیه به عنوان یک اقتصاد روبه رشد همانند تمامی کشورهای جهان در حال حاضر درگیر ویروس کرونا و تبعات مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آن است. دولت آنکارا قبل و بعد از شیوع ویروس کرونا در این کشور برخی زمینه سازی ها برای مقابله با این ویروس در زمینه های بهداشت و درمان و اقتصاد انجام داد که بر این اساس تدابیری که در برهه های زمانی مختلف بعد از انتشار ویروس از سوی ترکیه اعلام شد نشانگر آمادگی دولت آنکارا در این زمینه و تهیه سناریوهای مختلف بوده است. اوغوزخان اوزباش، معاون رییس بانک مرکزی ترکیه درباره تاثیر ویروس کرونا بر اقتصاد کشور و جهان اظهار داشت: اقتصاد ترکیه با حفظ رونق خود یکی از اقتصادهایی خواهد بود که این روند را با خسارات نسبتا کمتر و در مدت زمانی کوتاه تر پشت سر خواهد گذاشت. به دلیل روند مثبت رشد اقتصادی کشور در ماههای ژانویه و فوریه انتظار داریم سه ماهه اول سال شاهد تداوم این رشد باشیم. بانک مرکزی اقدامات لازم در جهت به حداقل رساندن تأثیرات منفی اقتصادی این بیماری را انجام داده است. اقتصاد ترکیه اقتصادی پویاست. بانک مرکزی نیز مجموعه‌ای از مکانیسم‌های وسیع و موثر در دست دارد که در صورت لزوم اجرایی می‌کند. اما بخشهای گردشگری، خدمات، ورزش، حمل و نقل و کالاهای مصرفی در ترکیه (به خصوص لوازم خانگی پایدار) از مهمترین بخشهایی هستند که از شیوع کرونا آسیب جدی دیده اند. از سوی دیگر با توجه به کاهش سریع و متوالی نرخ بهره در یک سال اخیر، بانک مرکزی ترکیه اکنون ابزارهای کمتری برای حمایت از بخش های مختلف اقتصادی در این کشور دارد و اشتباه در تصمیم گیری در خصوص نرخ بهره می تواند عواقب ارزی و تورمی زیادی برای ترکیه داشته باشد.

رشد اقتصادی در ترکیه

اقتصاد ترکیه در سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ با فراز و نشیب ها و رکوردهای بسیار زیادی روبرو بود. اما خوشبختانه مدیریت صحیح این کشور توانست ثبات اقتصادی را به کشور برگرداند و این روند تا جایی ادامه پیدا کرد که بانک جهانی اعلام کرد، وضعیت اقتصادی ترکیه در سال ۲۰۲۰ رونق پیدا خواهد کرد و این کشور را به هدف خود که قرارگیری در بین ده کشور بزرگ اقتصادی دنیا در سال ۲۰۲۳ بوده است، نزدیکتر می کند. به طوریکه وزیر دارایی ترکیه مدعی شده است که در بسیاری از پروژه های سرمایه گذاری که در سالهای گذشته به دلیل رکود اقتصادی به تعویق افتاده بودند، مجدداً در سال ۲۰۲۰ به مرحله اجرا در خواهند آمد و این کشور در مقایسه با سایر کشورهای جهان بیشترین رشد اقتصادی را در

این سال تجربه می کند.

بسیاری از اقتصاددانان بزرگ جهان تا قبل از شیوع کرونا بر این باور بودند که سال ۲۰۲۰ برای ترکیه بعد از رکورد اقتصادی که در سال ۲۰۱۸ گریبان گیر آن شده بود، سال تغییر و تحول خواهد بود. از این رو افرادی که در سال گذشته دارایی و اموال خود را در این کشور سرمایه گذاری کردند و یا حتی به ثبت شرکت در ترکیه و ثبت شرکت در استانبول پرداختند، سود قابل توجهی در انتظار آنها خواهد بود. (۱) اما شیوع کرونا آمار و ارقام و نتایج تحقیقات سازمانها و نهادهای مختلف اقتصادی را متحول کرد.

تأثیر کرونا بر اقتصاد ترکیه

اقتصاد ترکیه پس از یک دوره رکود در حال بازسازی بود اما شیوع ویروس کرونا آنکارا را وادار کرده است برای مقابله با وضع کنونی، کمک‌هایی میلیاردی را تصویب کند. این در حالی است که تقاضاها از ترکیه برای اختصاص کمک‌هایی بیشتر به بخش‌های مختلف اقتصاد این کشور رو به افزایش است. بنا بر اعلام مؤسسه رتبه‌سنجی مودیز، در میان اقتصادهای گروه ۲۰ (۲۰) انتظار دارد اقتصاد ترکیه بیش از سایرین با آسیب مواجه شود و در ۳ ماهه دوم و سوم سال ۲۰۲۰، مجموع رشد آن به منفی ۷ درصد تنزل یابد. ترکیه پیش‌تر از تلاش‌ها برای دستیابی به نرخ رشد بلندپروازانه ۵ درصدی برای سال ۲۰۲۰ خبر داده بود. بنا بر اعلام مودیز، این شوک احتمالاً تا پایان تابستان بیشترین تأثیر را بر بخش‌های مرتبط با صنعت جهانگردی ترکیه خواهد گذاشت. این در شرایطی است که در سال ۲۰۱۹ نرخ بیکاری ترکیه از ۱۱ درصد به ۱۳.۷ درصد افزایش یافت و ماه گذشته نرخ تورم نیز ۱۲.۳۷ درصد بود. (۲)

بانک جهانی پیش‌بینی خود از رشد اقتصادی امسال ترکیه را با توجه به شیوع ویروس کرونا به ۰.۵ درصد کاهش داد که در مقایسه با نرخ ۳.۵ درصدی پیش‌بینی شده قبل از شیوع کرونا کاهش محسوسی داشته است. با این حال انتظار می‌رود که با توجه به حمایت‌های دولت از اقتصاد، روند رشد به تدریج با پشت سر گذاشتن بحران کرونا از سر گرفته شود تا جایی که رشد چهار درصدی برای ترکیه توسط این نهاد در سال ۲۰۲۱ پیش‌بینی شده است. (۳)

سال گذشته ترکیه موفق شده بود تا از رشد منفی خارج شود و طبق اعلام مرکز آمار ترکیه، رشد این کشور در سال ۲۰۱۹ به ۰.۹ درصد رسید. بانک جهانی هم چنین پیش‌بینی کرده است که با تداوم روند کاهشی رشد قیمت‌ها، نرخ تورم ترکیه امسال به ۱۱ درصد، سال آینده به ۹ درصد و در سال ۲۰۲۲ به ۸.۵ درصد کاهش پیدا کند در حالی که بانک مرکزی و دولت، دستیابی به تورم ۸.۵ درصدی را برای سال جاری هدف‌گذاری کرده‌اند.

ظفر یوکسلر بروکرات و مشاور سابق بانک مرکزی ترکیه نیز که به انجام تحلیل‌ها در اقتصاد کلان معروف است، اثرات

ویروس کرونا بر اقتصاد ترکیه را مورد بررسی قرار داده است. به اعتقاد یوکسلر اثرات جدی کرونا بر اقتصاد دنیا در ترکیه نیز نرخ رشد و استخدام را در سطح دراماتیک کاهش خواهد داد. طبق تخمین یوکسلر میزان بیکاری در سال ۲۰۲۰ بر مبنای سال، با افزایش ۴-۵ واحدی به محدوده ۲۰-۱۸ درصد افزایش خواهد یافت، نرخ رشد نیز با افت ۳.۹ درصدی وارد سیر انقباضی خواهد شد. یوکسلر معتقد است؛ اپیدمی کووید-۱۹ به هیچکدام از بحران‌هایی که تا به امروز دیده بودیم، شباهت ندارد. جهانی بودن این اپیدمی، تهدید هرکشور، بخش‌ها و افراد از سوی ویروس و نبود اطلاعات کافی درخصوص نحوه مبارزه با آن، مشکل جدی بیار می‌آورد. مدت شیوع این اپیدمی نیز غیرقابل پیش بینی است. (۴)

نتیجه گیری

در حالی که ترکیه در روزهای نخستین شیوع ویروس کووید-۱۹ در جهان، با مباحثات از پیروزی خود در جلوگیری از ورود این ویروس به کشورش سخن می‌گفت، هم اکنون پس از آمریکا و اروپا، بالاترین آمار مبتلایان به این ویروس در دنیا را به خود اختصاص داده است. در آن زمان ترکیه حتی مدعی شد به منظور مقابله با ویروس کرونا برخی تجهیزات پزشکی و درمانی را به شماری از کشورها ارسال کرده است. این ادعا در حالی مطرح شد که بحران ترکیه با همسایگانش، حملات هوایی در عراق و وادار کردن پناهندگان برای خروج از این کشور و ورود به یونان و تقویت تروریست‌ها در شمال سوریه همچنان ادامه داشت. هر چند به نظر می‌رسد ویروس کرونا سرانجام باعث شد ترکیه برای مدت کوتاهی از اقدامات نظامی خود علیه دولت قانونی دمشق دست بردارد. شاید بتوان گفت همه گیری ویروس کرونا فرصتی برای نمایش ناکارآمدی سیاست‌های دولت آنکارا بود. در حالی که ترکیه بخش‌های از شرق سوریه مورد حمله قرار داد، آمریکا را وادار به عقب نشینی از مناطقی از این کشور کرده و نظامیانی را به عراق، قطر و لیبی اعزام کرد، تا حضور نظامی خود را در کشورهای دیگر تقویت کند، اما ظاهراً در مبارزه با ویروس کرونا تا حدی خلع سلاح شده است.

نشریه فارن پالیسی با اشاره به اوضاع ناگوار اقتصاد ترکیه پیش از این همه گیری پیش بینی کرد اقتصاد این کشور در طول این بحران وضع بدتری را پیش رو دارد. ارزش لیر ترکیه اخیراً به پایین‌ترین میزان خود (۶.۹۵) در مقایسه با دلار آمریکا رسید و اکنون ارزش کمتر از ۶.۸۸ در مقایسه با دلار را تجربه می‌کند.

فارن پالیسی هشدار داد اردوغان و داماد وی (وزیر دارایی ترکیه برات آلبیراک) برای بقای اقتصاد ترکیه در بحبوحه این همه گیری مرگبار باید رویکرد جدید را در پیش بگیرند. این نشریه آمریکایی با تأکید بر اینکه بحران شیوع کرونا مستلزم یک همبستگی جهانی است، نوشت: تنها در صورتی که رئیس‌جمهور ترکیه از اشتباهات پیشین خود دست بردارد این کشور می‌تواند از بحرانی که روز به روز بیشتر رو به وخامت می‌گذارد، نجات یابد. در حالی که گزارش فیتچ ریتینگز در

رابطه با ترکیه اعلام کرد که رشد اقتصادی ترکیه ادامه خواهد یافت. به نوشته ینی شفق درحالی که اقتصاد جهان به شدت تحت تأثیر منفی ویروس کرونا قرار گرفته است، ازسوی مؤسسه مالی و اعتباری فیتچ ریتینگز در رابطه با وضعیت اقتصادی ترکیه گزارش مثبتی ارائه شد. داگلاس ویسلاو مدیر مؤسسه رتبه بندی فیتچ طی پیش بینی میزان رشد اقتصادی ترکیه اعلام کرد که رشد اقتصادی ترکیه از سه ماه سوم سال میلادی جاری رو به افزایش خواهد گذاشت و در سال ۲۰۲۱ نیز به ۴.۵ درصد خواهد رسید.

اما یک نکته مهم این است که، تدابیر اقتصادی دولت آنکارا در دوران کرونایی هر چه می خواهد باشد، سال ۲۰۲۰ همانند تمام جهان برای ترکیه نیز سالی دشوار خواهد بود. شاید مهمترین مزیت برای ترکیه در سال ۲۰۲۰ میلادی نبود یک انتخابات سراسری در این کشور و باز بودن دست حاکمیت فعلی برای اعمال سیاستهای خود بدون وا همه از وجود صندوقهای رای در کوتاه مدت باشد.

منابع

۱. //۲۰۲۰.://

۲. //۴۸۳۰۷۸۱/۱۲/۰۱/۱۳۹۹.://

۳. //۱۰۳۵۴۷۷.://

۴. //۵۹۱۶۸۷/ ۳۱/۱/۱۳۹۹.://